

ანტისემიტური ტენდენციები ფრანგულ რევოლუციურ სინდიკალიზმში

ედმუნდ სილბერნერი

ნაციონალ-სოციალისტური ბიბლიოთეკა
•ბათუმი 2026•

ედმუნდ სილბერნერი (1910-1985)

ანტისემიტური ტენდენციები ფრანგულ რევოლუციურ სინდიკალიზმში

„რკინის ფარდის“ მიღმა ებრაელთა მიმართ სიძულვილის ბოლოდროინდელი გამოვლინებები შეიძლება ახალ ფენომენად მოეჩვენოთ მათ, ვინც არ იცნობს მემარცხენე მოძრაობების ისტორიას. თუმცა მათთვის, ვისაც ეს საკითხი სიღრმისეულად შესწავლილი აქვს, აღნიშნული მოვლენები ნაკლებად გასაკვირია. მემარცხენე იუდეოფობიის პრეცედენტები წარსულში არაერთხელ დაფიქსირებულა და რაც მთავარია, არა მხოლოდ აღმოსავლეთში, არამედ დასავლურ სამყაროშიც. ფრანგული რევოლუციური სინდიკალიზმი იმის თვალსაჩინო მაგალითია, თუ როგორ შეიძლება შეაღწიოს ანტისემიტურმა განწყობებმა ყველაზე რადიკალურ მემარცხენე წრეებშიც კი.

აღსანიშნავია, რომ XX საუკუნის დასაწყისში რევოლუციური სინდიკალიზმი საფრანგეთის უმძლავრეს პოლიტიკურ ძალას წარმოადგენდა. ეს მოძრაობა პრინციპულად უპირისპირდებოდა ტრადიციულ პოლიტიკასა და კერძოდ, საპარლამენტო სისტემას. კაპიტალიზმთან ბრძოლის პარალელურად, სინდიკალისტები მხარს უჭერდნენ ისეთ წყობას, სადაც წარმოების საშუალებები პროფესიული კავშირების (Trade Unions) ხელში გადავიდოდა. პროლეტარიატის ბრძოლის ყველაზე ეფექტურ იარაღად კი ისინი „პირდაპირ მოქმედებას“, საბოტაჟსა და საყოველთაო გაფიცვას მიიჩნევდნენ.

რევოლუციური სინდიკალიზმის ერთ-ერთი გამორჩეული ლიდერი, ემილ პუჟე, ამტკიცებდა, რომ მოძრაობა სრულიად თავისუფალი იყო ანტისემიტიზმისგან. თუმცა, მისი არგუმენტაცია იმდენად სპეციფიკური ენითაა ჩამოყალიბებული, რომ თვალთმაქცობისა და ორაზროვნების შთაბეჭდილებას ტოვებს. „ნებისმიერი მცდარი ინტერპრეტაციის თავიდან ასაცილებლად,“ — აცხადებდა პუჟე, — „და რათა ჩვენი ებრაელი ამხანაგების მგრძნობიარე ბუნება (ეპიდერმისი) კვლავ არ შეკრთეს, მკაფიოდ უნდა ითქვას: ჩვენთან არც ბრმა ფილოსემიტიზმია და არც შენიღბული ანტისემიტიზმი“. მიუხედავად ამგვარი დეკლარაციებისა, არსებობს უტყუარი მტკიცებულებები, რომლებიც რევოლუციურ სინდიკალიზმში ანტიებრაული განწყობების არსებობას ადასტურებს.

რობერ ლუზონის გარდა (რადიკალი სინდიკალისტისა, რომელიც, მიუხედავად იმისა, რომ სიტყვის მკაცრი გაგებით რასისტი არ იყო, მაინც გმოხდა „სემიტიზმს“) ანტისემიტური განწყობებით კიდევ სამი გავლენიანი ფიგურა გამოირჩეოდა: მოძრაობის თეორეტიკოსი ჟორჟ სორელი, ელექტრიკოსთა კავშირის მდივანი ემილ პატო და გამოცემა „Terre libre“-ის (პირდაპირი მოქმედების სინდიკალური ორგანო) რედაქტორი ემილ ჟანვიონი. როგორც პატოს, ისე ჟანვიონს, გამოკვეთილი ანარქისტული მიდრეკილებები ჰქონდათ, რის გამოც მათი მოღვაწეობა თანაბრად შეიძლება განიხილოს როგორც სინდიკალიზმის, ისე ანარქო-სინდიკალიზმის ჭრილში.

I. პატო და ჟანვიონი

1911 წლის გაზაფხულზე, პარიზის ქუჩებში გაკრული აფიშებით, პატომ და ჟანვიონმა „დიდი ანტიებრაული და ანტიმასონური შეხვედრა“ დაანონსეს. 3 აპრილს გამართულ ამ შეკრებას თავმჯდომარეობდა ემილ პატო — „შრომის საყოველთაო კონფედერაციის“ (CGT) ერთ-ერთი ყველაზე გავლენიანი აგიტატორი. მთავარ მომხსენებელს, ჟანვიონს, 1800-კაციანი აუდიტორია ოვაციებით შეხვდა. მათ შორის მრავლად იყვნენ მონარქისტული დაჯგუფების, „მეფის კამელოტების“ (Camelots du Roi) წევრებიც. დარბაზში ქაოსი სუფევდა: ზოგიერთი „ძირს ებრაელებს!“ გაჰყვიროდა, სხვები — „ძირს იეზუიტებს!“. შეკრებილთა ნაწილი „ინტერნაციონალს“ მღეროდა, ნაწილი კი ანტისემიტურ სიმღერას — La Youpignole. ერთ-ერთი რუსი თვითმხილველის თქმით, მას ისეთი შეგრძნება დაეუფლა, თითქოს საკუთარ სამშობლოში, პოგრომების ეპიცენტრში იმყოფებოდა.

მისი გამოსვლის სტენოგრაფიული ჩანაწერის მიხედვით, ჟანვიონი თავს ესხმოდა მხოლოდ მდიდარ ებრაელებსა და მასონობას — „კოსმოპოლიტი ებრაელობის საერთაშორისო ფარს“. მეორე მხრივ, პატო აცხადებდა, რომ მისი ბრალი არ იყო, თუკი შრომითი კონფლიქტებისას მის მიერ გაკრიტიკებული კაპიტალისტების 95% ებრაელი აღმოჩნდებოდა. მის განცხადებას, რომ იგი „არანაირ ბოლმას არ ატარებდა ღარიბი ებრაელების მიმართ“, დარბაზიდან ყვირილი მოჰყვა: „ძირს ყველა ებრაელი, პატარა თუ დიდი!“. შეხვედრის დასრულებამდე პატომ წამოაყენა რეზოლუცია, რომელიც

აუდიტორიამ მიიღო. რეზოლუცია გმოზდა მასონობას პროფესიული კავშირების გახრწნის მცდელობისთვის. მასში ასევე აღნიშნული იყო, რომ შეხვედრაზე დამსწრე მოქალაქეები ადასტურებდნენ მსხვილი ებრაელი კაპიტალისტების კავშირს მასონობასთან (ანტისემიტებად გახდომის გარეშე). ამგვარად, ოფიციალური ჩანაწერების მიხედვით, არც პატოს და არც ჟანვიონს შეხვედრის დროს სპეციფიკურად ანტისემიტური განცხადებები არ გაუკეთებიათ (სრულიად ნათელია, რომ ებრაელ კაპიტალისტებზე თავდასხმა აუცილებლად ანტისემიტურ აქტს არ ნიშნავს). მეტიც, შეხვედრის შემდეგ პატომ და ჟანვიონმა პრესაში გამოქვეყნებული ღია წერილებით განაცხადეს, რომ ისინი ანტისემიტები არ იყვნენ.

მიუხედავად ამისა, სოციალისტურ და ანარქისტულ წრეებში მათ სიტყვებს არავინ იჯერებდა. ორი ლიდერის ღია თანამშრომლობამ როიალისტებთან (მონარქისტებთან) და რეაქციონერებთან ორივე ბანაკი შეაძრწუნა. მათი ანტისემიტიზმი მკაცრად დაგმეს ჟან ლონგემ (L'Humanité), გიუსტავ ერვემ და სებასტიან ფორმა (La Guerre sociale). მომხდარმა ებრაელი პროფესიული კავშირების სამართლიანი აღშფოთებაც გამოიწვია, რის გამოც მათ 1911 წლის 6 აპრილს „შრომის ბირჟაზე“ (Bourse de travail) საპროტესტო აქცია გამართეს. შეხვედრაზე სიტყვით გამოსულმა ჟან ლონგემ ხაზი გაუსვა ებრაელი რევოლუციონერების უდიდეს ღვაწლს საერთაშორისო პროლეტარულ მოძრაობაში. „ბუნდის“ წევრმა, ლიბერმა, კი იდიშზე წარმოთქმულ სიტყვაში პატოს „ანტისემიტური დეკლარაციები“ ამხილა. თავად პატო, რომელიც შეხვედრას ესწრებოდა, კვლავ უარყოფდა ანტისემიტიზმს, თუმცა აუდიტორიის დარწმუნება ვერ შეძლო. საბოლოოდ, კრებამ მიიღო რეზოლუცია, რომლითაც

კავშირის წევრებს საკუთარი მდივნის მხარდაჭერის შეწყვეტისკენ მოუწოდა.

ბუნებრივია, იზადება კითხვა: იყვნენ თუ არა პატო და ჟანვიონი ნამდვილი ანტისემიტები, თუ მათ ბრალი მხოლოდ იმიტომ დასდეს, რომ ამა თუ იმ მიზეზით პროფკავშირული მოძრაობის მიღმა არსებულ ანტისემიტურ წრეებთან ასოცირდებოდნენ? ამ კითხვაზე პასუხის გასაცემად მასალა საკმარისზე მეტია. თავად პატო საჯაროდ აცხადებდა, რომ ის არც ფილოსემიტი იყო და არც ანტისემიტი, არამედ „უბრალოდ ასემიტი“. საუკეთესო შემთხვევაში, ეს შესაძლოა ნიშნავდეს, რომ ებრაელებისადმი მტრობაში ის ისე შორს არ მიდიოდა, როგორც რადიკალი ანტისემიტები. თუმცა, მისი პრინციპული მტრობა ამ ეთნოსის მიმართ ნაკლებად გასაკვირია, თუ გავიხსენებთ მისსავე რწმენას, რომ „ებრაელი არაადამიანობის სინონიმია“ (რომელიც როტშილდისადმი მიწერილ წერილშიც დააფიქსირა).

რაც შეეხება ჟანვიონს, მისი ანტისემიტიზმი პატოსაზე გაცილებით რადიკალური აღმოჩნდა. მისი გაზეთი *Terre libre* აქვეყნებდა მრავალ სტატიას, რომლებიც მიმართული იყო არა მხოლოდ ბურჟუაზიის, არამედ საფრანგეთში მცხოვრები ებრაელი იმიგრანტი მუშების წინააღმდეგაც. გამოცემა გმოზდა ფილოსემიტიზმს იმ „აშკარა“ მიზეზით, რომ ქვეყანაში, სადაც „ებრაელი დომინირებს“, ნებისმიერი შემწყნარებლობა „რევოლუციური სულისკვეთების წინაშე ჩადენილი დანაშაული“ იყო. ჟანვიონის მტკიცებით, ეს დომინაცია შემთხვევითობას არ წარმოადგენდა; მისი არგუმენტით, „ქანაანისკენ მიმავალ გზაზე“ კოსმოპოლიტი ებრაელობა, განსაკუთრებით საფრანგეთში, სხვადასხვა ერების დაპყრობის მრავალსაუკუნოვან

გეგმას ახორციელებდა. Terre libre-ის თანახმად, „ჟორესის გაიუდევეებული ბანდა“ იმის თვალსაჩინო მაგალითი იყო, თუ რამდენად ღრმად შეაღწია ამ გავლენამ თვით სოციალისტურ მოძრაობაშიც კი.

იმავე გაზეთის მტკიცებით, ფრანგი მუშები არა მხოლოდ ებრაული კაპიტალისგან, არამედ ებრაული სამუშაო ძალისგანაც ზარალდებოდნენ. „ინტერნაციონალიზმი შესანიშნავი დოქტრინაა! შესანიშნავი, უპირველეს ყოვლისა, იუდეველებისა და მოლდოვალახიელებისთვის, რომლებიც ფრანგებს სამუშაო ადგილებს ართმევენ“. ამგვარად, გაზეთი მიიჩნევდა, რომ ფრანგმა პროლეტარიატმა „ებრაული ინვაზიის“ შედეგები გააცნობიერა. იმის მტკიცებით, რომ „სემიტური შემოსევა“ სახელოსნოებსა თუ ოფისებში ცხოვრების დონეს აქვეითებდა და უმუშევრობას ზრდიდა, Terre libre მხარს უჭერდა „ეკონომიკურ მოძრაობას, რომელიც მიმართული იყო „ებრაული სიყვითლის“ წინააღმდეგ“. ჟანვიონსა და მის თანამოაზრეებს მხოლოდ ებრაელი მუშების კონკურენცია კი არ აწუხებდათ, არამედ ისიც, რომ ისინი დამოუკიდებელ კავშირებად ორგანიზდებოდნენ. ამას სინდიკალისტები „ებრაულ ნაციონალიზმად“ ნათლავდნენ და ებრაელ მუშებს ფრანგ პროლეტარიატსა და „ებრაულ კაპიტალს“ შორის ჩადგომაში ადანაშაულებდნენ. Terre libre-ის სინდიკალისტი „ამხანაგები“ მათ აფრთხილებდნენ: „ჩვენ არ ვართ ანტისემიტები... უბრალოდ, ეცადეთ, მოიქცეთ როგორც ადამიანები და არა როგორც ებრაელები. წინააღმდეგ შემთხვევაში, თქვენივე ნაციონალისტური გამოხტომებით იმ აფეთქების პროვოცირებას მოახდენთ, რომლისაც ასე გეშინიათ“. მეტად უცნაური პროკლამაციაა იმ ადამიანებისგან,

რომლებიც „ამ მომენტისთვის“ თავს არც ფილოსემიტებად მიიჩნევდნენ და არც ანტისემიტებად!

II. ჟორჟ სორელი

ჟორჟ სორელი (1847–1922) მრავალმხრივი მოაზროვნე იყო, თუმცა სიცოცხლის მიწურულამდე ებრაული საკითხის შესახებ თითქმის არაფერი დაუწერია. ყველაფერი, რაც მან ამ თემაზე 1910 წლამდე გამოაქვეყნა, მხოლოდ იმით შემოიფარგლებოდა, რომ ანტისემიტიზმი არ უნდა მივიჩნიოთ ეფემერულ (წარმავალ) მოვლენად. სორელი მიიჩნევდა, რომ მისი აღმოფხვრა მხოლოდ საზოგადოების მორალური დონის ამაღლებითა და იმ სოციალური ფენებისთვის საჭირო რეფორმების გატარებით იყო შესაძლებელი, რომლებიც ანტისემიტური მოძრაობების მთავარ დასაყრდენს წარმოადგენდნენ.

1910 წელს სორელმა ამ საკითხზე საკუთარი მოსაზრებები ერთ-ერთ ახალგაზრდა მეგობარს გაუზიარა. ამ უკანასკნელმა საუბარი საგულდაგულოდ ჩაინიშნა ბლოკნოტში (მოგვიანებით ჩანაწერებს თავად სორელმა გადახედა). სორელი აღნიშნავდა, რომ ებრაელები ძველი და მეტად ფილოსოფიური ბუნების რასაა. მისი აზრით, ისინი კომერციულ საქმიანობაში არა ბუნებრივი მიდრეკილებების, არამედ ეკონომიკური დისკრიმინაციის გამო ჩაეხენ. სორელი მიიჩნევდა, რომ ებრაელები ისევე ექვემდებარებიან ასიმილაციას, როგორც სხვა ხალხები, და მხოლოდ დევნის ბრალია, რომ ეს პროცესი აქამდე

სრულად არ დასრულებულა. აქედან გამომდინარე, იგი ანტისემიტიზმს — განსაკუთრებით კი დრიუმონისეულ ვერსიას — ფუნდამენტურად მცდარად მიიჩნევდა. მიუხედავად ამისა, სორელი ხედავდა ებრაელთა, კერძოდ კი ფრანგი ებრაელების „ნაკლოვანებებსაც“. მისი აზრით, ვინაიდან ისინი პოლიტიკურ თავისუფლებას არ იყვნენ მიჩვეულნი, მას ხშირად ბოროტად იყენებდნენ — ახასიათებდათ საფრთხეების გადაჭარბებული აღქმა და პოლიტიკური მანიპულაციებისკენ მიდრეკილება გარკვეული პრივილეგიების მოსაპოვებლად. სორელი ვარაუდობდა, რომ ებრაელებს საკუთარი ადგილი „მშვიდად“ რომ შეენარჩუნებინათ, ანტისემიტიზმი, როგორც დოქტრინა, შესაძლოა არც არასოდეს ჩამოყალიბებულიყო. ასევე, ის მათ პოლიტიკურად ზედმეტად მემარცხენე პოზიციების დაკავებას „გაუფრთხილებლობად“ უთვლიდა. მიუხედავად ამ კრიტიკისა, სორელს ამ ეტაპზე რადიკალური დასკვნები არ გამოუტანია; პირიქით, მისი შენიშვნები საკმაოდ კეთილგანწყობილ ტონში იყო გამოთქმული.

თუმცა, სულ რაღაც ორ წელიწადში სორელი ანტისემიტად იქცა. აღსანიშნავია, რომ ეს ტრანსფორმაცია რევოლუციური სინდიკალიზმის მიტოვებით არ ყოფილა გამოწვეული; ფაქტობრივად, მას სინდიკალისტურ იდეოლოგიაზე უარი არასოდეს უთქვამს. მართალია, 1910 წლისთვის იგი დარწმუნდა, რომ თავად მოძრაობა „გაიხრწნა“ და მასთან კავშირი გაწყვიტა, თუმცა უშუალოდ თეორიულ ბაზისს არ დაშორებია. მოგვიანებითაც კი, როდესაც შარლ მორასისა და Action française-ის მემარჯვენე-ნაციონალისტურ წრეებს დაუახლოვდა, მას მათი იდეოლოგია არ გაუზიარებია. სორელი არ ქცეულა არც „ტრადიციალისტად“ და მით უმეტეს, არც ფაშიზმის

წინამორბედად. მიუხედავად იმისა, რომ იგი თავისი ახალი მეგობრებისგან კვლავ მკვეთრად განსხვავდებოდა, მისი ახალი ანტისემიტიზმი მათსას უკვე დიდად აღარაფრით ჩამოუვარდებოდა.

სორელი ებრაული საკითხისადმი საკუთარ ახალ პოზიციას ურბენ გოპიეს აპოლოგიაში აყალიბებს. გოპიემ, სოციალისტური მოძრაობის დატოვების შემდეგ, სახელი მრავალრიცხოვანი ანტისემიტური პუბლიკაციებით გაითქვა. გოპიეს მსგავსად, სორელიც ამტკიცებდა, რომ ფრანგებს საკუთარი სახელმწიფო, ადათ-წესები და იდეალები „ებრაელი დამპყრობლებისგან“ უნდა დაეცვათ, რომელთაც ყოვლისმომცველი გაბატონება სურდათ. იგი ასევე აშკარა თანხმობით ციტირებდა დანიელ ალევის (ლეონ ალევის შვილიშვილი და სენ-სიმონის ცნობილი ებრაელი თანამშრომლის შთამომავალი): „ანტისემიტიზმი სრულიად მისაღები და, გარკვეულწილად, გონივრული პოზიციაცაა“. და მართლაც, საკუთარი ახალი მსოფლმხედველობიდან გამომდინარე, სორელი ანტისემიტიზმს უკვე სავსებით ლეგიტიმურ და რაციონალურ მოვლენად მიიჩნევდა.

ახლა სორელი უკვე ამტკიცებდა, რომ ებრაელებმა გადამწყვეტი როლი ითამაშეს დასავლეთის „ბარბაროსული“ მდგომარეობის შენარჩუნებაში. მისი აზრით, ეკლესიის წინააღმდეგ ბრძოლაში ისინი ისეთივე სასოწარკვეთილ მონდომებას იჩენდნენ, როგორც მათი წინაპრები, რომლებმაც პილატეს კარი იესოს წინააღმდეგ სისხლისმსმელი შემახილებით აავსეს. სორელი მიიჩნევდა, რომ ებრაელებს თვალსაჩინო ადგილი უკავიათ დემაგოგიის სამყაროში, სადაც ინტელექტუალური ძალისხმევის გარეშეც მარტივია გავლენიანი პოზიციების მოპოვება. მისი ხედვით, ებრაელი

აგიტატორები მასების ანტიკლერიკალიზმს საკუთარი მიზნებისთვის იყენებდნენ, მდიდარი ებრაელები კი მათ იმ იმედით ახალისებდნენ, რომ კრიზისის დროს ეს რადიკალები მასებს ებრაული პლუტოკრატიის გადასარჩენად წარმართავდნენ. რაც შეეხება ებრაელ „პარვენიუებს“, სორელი თვლიდა, რომ თავის მოწონების სურვილითა და ფულისგან მონიჭებული თავაშვებულობით, ისინი მიზანმიმართულად ებრძოდნენ ეკლესიასა და ქრისტიანულ ზნეობას. მეტიც, იგი ამტკიცებდა, რომ თითქმის ყველა მათგანი „უხამსი ლიტერატურის“ გავრცელებას უწყობდა ხელს.

ჩვენს შორის არავინ გაიფიქრებდა ებრაელების ქვეყნის მტრებად მიჩნევას, ისინი რომ რიგითი მოქალაქეებივით ცხოვრებას დასთანხმდებოდნენ — მიჰყოლოდნენ პატიოსან ხელობას, აღესრულებინათ რელიგიურ რიტუალები და საერთო კულტურაში საკუთარი წვლილი შეეტანათ. თუმცა, სამწუხაროდ, ებრაელი ინტელექტუალები თავს „პატარა მესიებად“ მიიჩნევენ, მათი ერი კი ვალდებულად თვლის, მხარი დაუჭიროს მათ ამ „ექსპედიციებში“. იმისთვის, რომ „დიდი ტრანსფორმაციების არქიტექტორებად“ იწოდებოდნენ, ებრაელი მწერლები ჯიუტად ებრძვიან იმ საზოგადოების სულიერ მემკვიდრეობას, რომელშიც მიგრაციის შემთხვევითობის წყალობით აღმოჩნდნენ. მსგავსი წამოწყებები გარდაუვალად გამოიწვევს სამართლიან რისხვას. ხალხი, რომელიც იმდენად უღირსი აღმოჩნდა, რომ უბრალო ახირების გამო ებრაელ დამცინავებს საკუთარი ტრადიციების საგანძური შესწირა, აშკარად უმძიმეს კატასტროფას იმსახურებს.

სორელის მტკიცებით, ებრაელები განსაკუთრებულ ძალისხმევას იჩენენ „სოციალური ციტადელების“ დასაპყრობად: მისი აზრით, უნივერსიტეტები, სადაც ფრანგული ტრადიციები ოდითგანვე საიმედოდ იყო დაცული, ახლა მათ საკუთრებად იქცა; ისინი დომინანტურ პოზიციებს იკავებენ არმიაში და მფარველობენ მოდერნისტებს, რომლებმაც ფეხი ეკლესიაშიც მოიკიდეს. სორელი მიიჩნევდა, რომ ვინც მათ კონტროლს არ დაემორჩილებოდა, დაუნდობელი ცილისწამების მსხვერპლი გახდებოდა. ყოველივე ეს, მისი ვარაუდით, ფრანგულ საზოგადოებაში მძლავრ საპასუხო რეაქციას იწვევდა. სორელი ასკვნიდა, რომ კულტურის დაცვამ ისეთი ფიგურების მხრიდან, როგორიც შარლ მორასი (და მისი Action française) იყო, შესაძლოა ებრაელთა მდგომარეობა რეალური საფრთხის წინაშე დააყენოს, თუკი თავად ებრაული თემი არ შეძლებს საკუთარი რადიკალი ინტელექტუალების „მოთოკვას“.

ყოველივე ზემოთქმულიდან სორელს ებრაელებისთვის პრაქტიკული „გაკვეთილი“ გამოაქვს: მათ უნდა გააცნობიერონ ის ანტიებრაული ხასიათი, რომელიც ბოლო დროს ფრანგულ ცნობიერებაში მომხდარმა ცვლილებებმა შეიძინა. სორელის აზრით, ისინი გონივრულად მოიქცეოდნენ, თუ მხოლოდ მშვიდობიანი ვაჭრობით შემოიფარგლებოდნენ და უარს იტყოდნენ კაცობრიობის „მესიანურ გზაზე“ გაძღოლის ამბიციასზე.

სორელის ერთ-ერთი ბიოგრაფი აღნიშნავს, რომ პირველი მსოფლიო ომის წინა წლებში მისი გმირი „მძაფრ ანტისემიტად“ იქცა. იგი ასევე იხსენებს, რომ ლენინისადმი მიძღვნილ ხოტბაში სორელი „ელეგანტურად აზავებს ანტისემიტიზმსა და ბოლშევიზმს“ —

ლენინს რევოლუციის კონსტრუქციულ მხარეს მიაწერს, ხოლო ტერორისტულ აქტებში ებრაელებს ადანაშაულებს. რამდენად „ელეგანტურია“ ეს სინთეზი, გემოვნების საკითხია, თუმცა გაცილებით მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ რევოლუციური სინდიკალიზმის დიდმა თეორეტიკოსმა შესაძლებლად მიიჩნია საკუთარი სოციალური ფილოსოფიის შეთანხმება საკმაოდ მდაბიო (ვულგარულ) ანტისემიტიზმთან.

•Terror-88 Library•
Batumi 2026